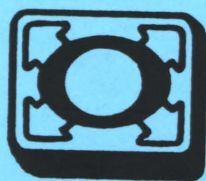

NIVFO

NORSK INSTITUTT
FOR VITENSKAPELIG
FORSKNING OG OPPLYSNING

bulletin

2-95

ASTROLOGI: HISTORIENS STØRSTE BLØFF!

RADIOAKTIVITET: FRYKT OG FAKTA * HOROSKOPER AVSLØRT *
"MARS-EFFEKTEN" FORKLART * DET KJÆRLIGHETSFULLE Riset *
PARAPSYKOLOGISKE. UFOER I HESSDALEN? * KORT FORTALT *
HVORFOR LAGET GUD RISKAKER? * EN BJØRNSONMYTE *
OM MISBRUK AV ORDENE OVERTRO OG PSEUDOVITENSKAP *
DEN NORSKE MARKEDSFØRINGSLOVEN OG KVAKSALVERLOVEN *
UVITENHETENS DIKTATUR? Med mer..

NIVFO BULLETIN NR. 2/1995 * 15. ARGANG

ISSN 0800-0350

I N N H O L D

SIDE

Uvitenhetens diktatur -----	3
Radioaktivitet: frykt og fakta -----	4
En Bjørnson-myte -----	9
Om misbruk av ordene 'overtro' og 'pseudovitenskap' -----	10
Horoskoper avslørt som bløff -----	12
Kort fortalt -----	15
'Mars-effekten' forklart -----	17
Den norske kvaksalverloven og markedsføringsloven -----	18
Det kjærlighetsfulle riset -----	20
Parapsykologiske UFOer i Hessdalen ? -----	23
Hvorfor laget Gud riskaker? -----	24

*****

ABONNEMENT PÅ NIVFO BULLETIN BESTILLES VED Å SENDE
KR. 100,- TIL NIVFO, POSTBOKS 70, 7079 FLATÅSEN.
POSTGIRO: 08143469574 (4 nr. i året).

ANSVARLIGE REDAKTØRER: K. Stenødegård og Jan S. Krogh

ET KRITISK FORUM FOR PSEUDOVITENSKAP OG LITTERATUR

UVITENHETENS DIKTATUR ?

Bergens Tidende (BT), Vestlandets storavis og opinionsskaper, har markedsført seg bl.a. ved usaklige angrep på leger og sykehus.

Samtidig har avisen vært forum for mirakuløse helbredelser utenfor enhver virkelighet. Vi er blitt vel orientert om kommunelege Jan Øren i Gloppen som har oppdaget helsefarlig jordstråling og skjermet sine medborgere med spesielle installasjoner.

Dette er innledningen til en artikkel i legeforeningens tidsskrift nr. 13/92, av dr. Ole Jacob Broch, Bergen. Artikkelen forteller videre at saken har vært anmeldt til Legeforeningens etiske råd av tidligere professor i sosialmedisin, Anders Gogstad. BT oppfordret kommunelegen til å fortsette sin virksomhet, og denne gangen kan avisen ikke bebreides. Den gjengav en uttalelse fra Rådet for legeetikk. Rådet oppfatter det slik at Øren arbeider med en hypotese og man anbefaler ham å understreke dette i alle sammenhenger inntil han har betydelig bedre dokumentasjon. Vedtaket strider mot flere av Legeforeningens etiske regler og representerer ikke legenes oppfatninger. Rådet reiser også spørsmålet om det er verre at leger utøver "alternativ medisin" (dvs. kvakksalveri) enn at andre gjør det. Hadde du trodd det var mulig at et etisk råd stilte et slikt spørsmål??

Fysikere fra Universitetet i Bergen har vært på stedet; de kunne verken finne Ørens jordstråling eller virkning av ønskekysten han benyttet som instrument. Og ingen helsebedring er påvist.

Såvidt oss bekjent har det aldri vært representanter for Den Norske Lægeforening tilstede ved f.eks. de europeiske skeptikerkonferansene, og dette forklarer vel kanskje noe.

La oss så gjøre et hopp til bladet Forskningspolitikk nr. 3/94, hvor professor i naturfagdidaktikk ved Universitetet i Oslo, Svein Sjøberg, har noen interessante betraktninger. Sjøberg har et ønske om å gjeninnføre naturvitenskapen i den allmenne dannelse, og derved bidra til å gjøre publikum i stand til å

Forts. side 14

RADIOAKTIVITET, FRYKT OG FAKTA

AV DR. PHILOS. JOHAN BAARLI

Vi reagerer vanligvis med en form for redsel eller engstelse når vi hører om stråling, radioaktivitet eller atomenergi. Temaet er yndet av journalister og andre og tiltrekker stor oppmerksomhet hos folk flest. På grunn av manglende fagkunnskaper på området gir temaene et betydelig rom for fantasier, spekulasjoner og profetier, særlig er dommedagsprofetier yndet.

Alt som er forbundet med stråling forekommer som noe mystisk, noe vi ikke kan sanse eller føle, men som er der: snikende, meget farlig og skadelig. Forklaringen til denne innstillingen går tilbake 50 år i tiden, til atomfysikkens barndom, oppdagelsen av atomenergien, stråling og radioaktivitet. For ikke å nevne atombombene som ble sluppet over Hiroshima og Nagasaki i 1945, og som på en dramatisk måte stadfestet denne oppfatningen. De skrekkinngydende virkningene av disse bombene og redselsscenene som fulgte var sterke, noe som var forståelig siden sprengkraften i disse overgikk tidligere bomber med opptil en million ganger pr kilo.

Emnet har også fanget mange fagfolk som ønsker å meddele seg, da ofte "fagfolk" som hverken har tilegnet seg eller skaffet seg det nødvendige eksperimentelle eller teoretiske faglige grunnlaget på området, men som på en eller annen måte påberoper seg disse kunnskapene. Det synes lett for slike å vite alt om stråling og strålevirkninger og de nøler heller ikke med å gi seg ut for også å vite alt om hva dette betyr. Noen av dem har andre hensikter med sine meninger enn å forsøke å

meddele oss realitetene. Det utvises en kynisk trang til å benytte seg av mangelen på kunnskaper hos folk flest på dette området og engstelsen i denne forbindelse. Situasjonen blir da meget alvorlig og bidrar til å påføre folk andre former for lidelser enn hva strålevirkningene kan gjøre, noe som i lengden kan koste dyrt. Situasjonen blir nesten uholdbar når det gjelder troverdigheten til det vitenskapelige grunnlaget og til de kunnskaper som vitenskapsmenn møysommelig har fremskaffet og til de som kan meddele oss fakta og realiteter.

Det er mange eksempler på dette. Her i landet har vi fått Bellona som nå er blitt ekspert på radioaktiv forurensning og konsekvenser av slik, og Naturvernforbundet med deres selvoppnevnte fagfolk som gir seg ut for å ha både de nødvendige kunnskapene og autoritet til å gi den mest troverdige informasjonen både om stråling, radioaktiv forurensning og konsekvenser, foruten Greenpeace som farer jorden rundt og påviser både det ene og det andre.

Politikere og byråkrater er blitt dradd med i denne malstrømmen, for ikke å si journalister og mediafolk. Dette koster samfunnet i dag enorme beløp, i mange tilfeller helt uten at de eksisterende grunnkunnskapene er brukt eller tatt hensyn til i f.eks. prioritering av valg av tiltak som må settes i verk. Stråling og radioaktivitet skal unngås for enhver pris.

Er dette riktig? Og hva er den reelle grunnen til dette?

Det er flere forhold som må anføres for å gi problemene en riktig dimensjon. Vi lever tross alt i et strålemiljø på jorden. Det har vi alltid gjort. De mange naturlige radioaktive stoffene fins overalt og er i seg selv en radioaktiv forurensning i større eller mindre målestokk. Kosmisk stråling bestråler oss fra verdensrommet med mange ganger mer stråling jo høyere vi er over havet. Store områder av jorden har opptil 100 ja 1000 ganger mer radioaktivitet i jordsmonnet og i de matproduktene som spises enn andre

steder. Dette bestråler folk tilsvarende mye. Dette kompliserte naturlige strålemiljøet blir alltid glemt eller bevisst holdt utenfor når det snakkes om stråling og farer fra stråling og den radioaktive forurensningen.

Noen vil hevde at det er en annen stråling naturen byr på enn den vi utsettes for fra de kunstige radioaktive stoffene fra kjernevåpenprøvene og atomenergiproduksjonen i kjernekraftverkene. Men slik er det ikke. Strålingens virkninger, som nå er studert i snart 100 år er grunnleggende den samme uavhengig av om radioaktiviteten er naturlig eller kunstig, i alle fall når det gjelder de mulige skadevirkninger som strålingen kan forårsake på oss som mennesker og som vi tar sikte på å beskytte oss mot.

Hvordan kan vi da vurdere de skadelige virkningene det her er snakk om? Stråling kan bare påvises med instrumenter og måles med dem. Dersom målingene foretas riktig og beregningene gjøres på en korrekt måte, har vi mulighet til å vurdere virkningene i lys av de vitenskapelige data som vi har. Sannsynligheten for at nettopp den strålingen vi har vært utsatt for fører til de og de skadevirkninger på kort og lang sikt vil da kunne angis og det med betydelig nøyaktighet. Men det er noe nytt når vi snakker om sannsynligheten for slike skadevirkninger og ikke om direkte virkninger. Dette forholdet må vi lære oss å leve med og bruke. For bare på denne måten er det mulig å anføre et skadepotensiale. Vurderingene ligger i de vitenskapelige forskningsresultatene vi har samlet inntil i dag. Disse er etterprøvd til overmål, i samsvar med den vitenskapelige metode. På den annen side må også slike evalueringer ved lave stråledoser sammenlignes med målingene og beregningene fra stråleeksponeringen til alle de naturlige strålekildene som vi er utsatt for overalt. Det radioaktive nedfallet over Norge etter Tsjernobyl-ulykken f.eks., er blitt målt og stråledosene beregnet for mange av oss. Den viser at den midlere stråledosen til den norske befolkningen ikke har økt på grunn av dette

nedfallet med mer enn én prosent av den naturlige strålingen noe sted. Når vi da samtidig vet at det naturlige strålenivået i Norge kan variere med mellom 2- og 300% fra sted til sted er det bemerkelsesverdig at alle som burde ha ansvar og vite bedre, ikke bryr seg om det.

Tsjernobyl-nedfallet vil derfor helemessig måtte være av spesiell betydning i en totalsammenheng, siden vi tillater den naturlige bestrålingen av oss. Eller sagt på en annen måte: om vi skulle ha for- søkt å unngå stråledosen fra nedfallet etter Tsjernobyl ville vi ha måttet passe meget nøye på hvor vi oppholder oss i landet til enhver tid og hvor lenge, for ikke å få mange ganger så mye stråling fra naturen selv. Dette betyr at det skal meget vanskelig gjøres å tillegge en stråleeksponering fra nedfallet etter Tsjernobyl noen som helst helsemessig betydning i det hele tatt for Norges vedkommende om vi vedkjenner oss og godtar eksponeringen fra naturens egen bestråling av oss.

Flere forskere vil imidlertid likevel si at dette nedfallet er farlig og hevde at det har med "føre var-prinsippet" å gjøre, selv om naturen selv byr på større risiko for antatte stråleskader mange steder. Dermed blir det skapt et uriktig inntrykk av at nedfallet etter Tsjernobyl og fra andre forurensningskilder er farlig uansett om vi vet noe om naturen selv eller ikke. Mens det reelt sett fra de stråleeksponeringer som er målt og beregnet, er helt uten betydning sammenlignet med naturens egen bestråling. Resultatet blir generering av en ubegrunnet angstfølelse blant folk flest, med krav om penger og bevilgninger for å rette opp antatte skader. Videre fører dette til mangel på tillit til fagfolkene og usikkerhet om resultatet, med psykiske lidelser vel mulig med betydelig større konsekvenser enn fra strålevirkningen selv. Vi er inne på en gal vei som fører oss over i en verden hvor realitetene er snudd på hodet. Gjennom aviser og media blir vi informert om alle lidelsene, spesielt hos barn, som er for-

årsaket av de ørsmå stråledosene. I det heletatt blir alle former for skader der en ikke har full oversikt over årsakene, å føre tilbake til stråling og radioaktivitet. Vi er tilbake ved et stadium av overtro og mistillit til kunnskaper som det viktigste resultatet.

For oss fagfolk, som tross alt har brukt det meste av vårt liv til å studere og utforske disse problemene blir frustasjonen stor, og hjelpeløsheten melder seg. Tross alt er det utviklet meget velfunderte regler for strålevern med metoder og måter å avgjøre hvilke skader som kan oppstå på kort eller lang sikt, og sannsynligheten for slike. Disse er utviklet internasjonalt over lang tid. Regelverket oppdateres regelmessig etter hvert som nye kunnskaper blir tilført. Takket være denne internasjonale virksomheten på det strålehygieniske området er det neppe tvilsomt at strålevernet og beskyttelsen mot radioaktivitet og stråling er betydelig lenger fremme enn det samme for de fleste andre miljøforurensningene vi er utsatt for i vårt samfunn i dag. Vi kommer ikke utenom de grunnleggende kunnskapene. Om vi ikke anstrenger oss for å opprettholde, videreutvikle og bruke dem, når behovet er tilstede, vil samfunnet gi oss lite håp om å finne oss til rette i den verden vi lever i. I tillegg vil vi måtte betale dyrt for å overse eksisterende kunnskaper og istedet la fantasi og grunnløse antagelser dominere.

Direktør em. dr. philos Johan Baarli,
Fysisk Institutt, Universitetet i Oslo.

Trykket med forfatterens tillatelse.
Artikkelen var opprinnelig bragt som kronikk i
Aftenposten for 19. januar 1993.

Dr. Johan Baarli var tidligere direktør ved
Statens institutt for strålehygiene.

- Red.

EN BJØRNSEN-MYTE

Under denne overskriften sto følgende innlegg i avisen Dag og Tid for 6.4.89:

I Aftenpostens morgenutgave 28. desember 1988 presenteres forfatterinnen Margit Sandemo som skriver bestselgere "fulle av kjærlighet, med drag av det okkulte, som Margit Sandemo er opptatt av." Like opptatt synes hun å være av sin avstamning fra Bjørnstjerne Bjørnson, noe hun alltid hevder som et faktum i intervjuer jeg har sett med henne. Det som forbauser er at en seriøs avis som Aftenposten bidrar til spredningen av en slik ubegrunnet påstand, for i lys av alt tilgjengelig biografisk materiale om vår store dikter må påstanden ansees som en ren myte.

Det er et velkjent biografisk faktum at Bjørnson før han ble gift med Karoline Reimers i Trondheim ble far til et barn født utenfor ekteskap, og hans biograf Per Amdam taler i den anledning om hans "seksualfall". Men det foreligger ikke noe påviselig faktum som kan underbygge påstanden om at Bjørnson senere avlet barn med andre enn sin Karoline.

At Margit Sandemos far var sønn av Bjørnson er kanskje et "okkult faktum", men som en vrimmel av andre okkulte påstander i disse New Age-tider har det ingen røtter i vår erfaringsverden.

Knut M. Brundtland,
Ålesund

Under innlegget er det tilføyd:

Dette innlegget er nekta inntatt i Aftenposten

I Dag og Tid for 5.mai 1989 har innsenderen Sverre Hausberg, Askvoll, et innlegg om samme sak. Han slutter sitt inserat slik: "Aftenposten nekta å taka inn dette stutte, velskrevne stykket. Då må ein verkeleg spørja: Er det journalisten sjølv som har avgjerdi, eller er det bladstyret? Eg gjer med dette framlegg om at Aftenposten tek inn nemnde stykke og gjev ei klår orsaking til Brundtland.

OM MISBRUK AV ORDENE "OVERTRO" OG "PSEUDOVITENSKAP"

Av Dr Olof Chr Bøckman (PhD)

"Pseudo" betyr falsk, uekte", og pseudovitenskap (eller på amerikansk: junk science) er et navn på tøv som "høres vitenskapelig ut" og brukes for å gi overtro et lærd og troverdig preg. Et eksempel er hemningsløs bruk av udokumenterte anekdoter i alternativ medisin, gjerne pyntet med en noe underlig bruk av fysiske begrep som "energier". En av skeptikerpressens viktigste oppgaver er å klargjøre forholdene og derved bekjempe sludderet.

Men "pseudovitenskap" og "junk science" brukes nå også som skjellsord i politisk debatt, særlig når egne vitenskapelig baserte argumenter er sviktende. Det er ikke vanskelig å finne eksempler i miljødebatten, f.eks. i diskusjoner om klimagasser og økning av jordens middeltemperaturer (se NIVFO-Bulletin 1/93 og 4-5/94).

At luftens innhold av CO₂ og andre klimagasser øker er hevet over enhver tvil. Men omstridt er hvilke effekter dette vil få:

- om det blir så varmt at havet vil stige og drukne kystområder.
- om varmere, men snørike vintre vil gi oss en ny istid
- eller om effektene blir så små at de ikke vil merkes i de naturlige svingningene i været.

Det er klart at tiltak som sterkt reduserer utslipp av CO₂ innebærer at bruken av fossilt brensel må begrenses. Dette vil få drastiske virkninger for levemåte og økonomi i de industrialiserte samfunn; disse (Norge inkludert.) er i dag helt avhengige av storforbruk av kull, olje og naturgass. Å begrense

forbruket er derfor ingen lettvint oppgave.

På den annen side, hvis klimaforskerne har rett kan oppvarmingen bli katastrofal, hva enten den manifesterer seg som syndflod eller istid. Det er derfor ikke rart at debatten om klimagassene er varm. Men det dreier seg om en normal vitenskapelig debatt med sterke politiske trekk, der problemet er at klima er et så komplisert system at de modeller som brukes nødvendigvis er forenklinger. Så strides man om hva sikre eller usikre konklusjoner er. Men denne type debatt har lite med overtro og pseudovitenskap å gjøre, selv om disse begrepene er greie å ty til når forskernes resultater ikke er politisk eller økonomisk smakelige.

Våkne mennesker bør være skeptiske til meget av det som fremføres av vitenskapelige argumenter i offentlig debatt. Kvaliteten på den vitenskap som påberopes er ikke alltid uangripelig.

Men at det brukes ord som "pseudovitenskap" og "junk science" i debatten er intet kriterium på at overtro er involvert. I dag kan det like gjerne være et tegn på at den som bruker ordene står faglig svakt. I alle fall om det ikke kan grundig godtgjøres at den vitenskap som kritiseres lider av fundamentale feil.

Dr. Oluf Chr. Bøckman er forsker ved Norsk Hydro.

KOMMENTARER:

Vi takker dr.Bøckman for det interessante innlegget.

For ordens skyld vil vi nevne at artikkelen om drivhuseffekten i nr. 1/93 ikke anvender begrepene pseudo-vitenskap, junk science eller moderne overtro.

- Red.

HOROSKOPER AVSLØRT SOM BLØFF

ASTROLOGIEN SMADRET IGJEN -

**BARE 13 AV 100 MENNESKER ER FØDT UNDER DET
STJERNETEGNET DE GÅR ØMKRING OG TRØR -**

Astrologiens 12 stjernetegn er i tidens løp blitt ca. en måned feilaktige på grunn av vedvarende forskyvninger på stjernehimmelen. I stedet for 12 konstellasjoner er det nå 13.

Dermed er alle datogrensene for de gjengse stjernetegnene også feilaktige. Konsekvensen er at omkring 87% av klodens befolkning faktisk er født i andre stjernetegn enn de astrologene opererer med.

I et TV-innslag på BBC 'Heavenly bodies' påpeker britiske astronomer at det faktisk eksisterer en 13. stjernekonstellasjon 'Slangebæreren' (Ophiuchus, Helbrederens Gud), og som er plassert mellom 'Skorpionen' og 'Skytten'.

- De stjernekart som astrologene brukte for å fastsette datogrensene ble opptegnet for mer enn 2000 år siden. Likevel brukes grensene stadig på tross av at stjernehimmelen har forandret seg siden med tilkomsten av en 13. konstellasjon, påpeker den britiske astronomen dr. Jacqueline Mitton fra Royal Astronomical Society.

- At astrologene nekter å anerkjenne endringene i den faktiske stjernehimmelen er bare enda et tegn på hvilket nonsense og hokus pokus astrologien står for, mener hun.

Den 13. stjernekonstellasjonen har stimulert det tradisjonelle hatet mellom overtroens astrologer og vitenskapens astronomer.

Astrologiens omfang er vokst i Vesten de senere år, slik at selv forretningsfolk konsulterer astro-

loger for å kunne velge det beste "fødselstidspunkt" for deres virksomhet. Tidligere president i USA, Ronald Reagans hustru Nancy rådet sin mann til å underskrive INF-atomnedrustningsavtalene med Mikhail Gorbatsjov på bakgrunn av de astrologiske råd som ifølge London-forskerne bygger på helt foreldete stjernekart. Også jordmødre på mange London-hospitaler kan fortelle historier om hvordan enkelte foreldre krever at deres fødsler blir satt kunstig i gang på tidspunkter utpekt av dyrt betalte astrologer.

- Selv dengang for over 2000 år siden, da astrologene fastla datogrensene mellom de daværende 12 stjernetegn, begikk de en fundamental feil: de delte opp himmelen i 12 like store kakestykker, på tross av at hver konstellasjon langt fra dekker over like store deler. Derfor står solen heller ikke over hver konstellasjon i like lang tid, påpeker Jacqueline Mitton.

F.eks. så bruker solen bare syv dager på å passere gjennom 'Skorpionen', og ikke 29, mens den trenger mer enn en måned på å passere 'Jomfruen', 'Tyren' og 'Fiskene'. Også jordaksens hellingsvinkel har forandret seg i løpet av de 2000 årene og vært med på å forskyve datoene i astrologenes kart.

TV-innslaget har mildt sagt vakt oppstandelse blant astrologene, som er rasende over enda en gang å få avkledd deres skjebneforutsigelser av vitenskapen: - Disse opplysningene har ingen innflytelse på fortolkning av stjernene, forsvarer astrologen Shelly van Strunckel fra damebladet Cosmopolitan, som ikke akter å endre praksis.

De britiske avisene har trykt utførlige artikler om hvilke kjente briter som har fått nytt stjernetegn. Dagbladet The Times morer seg særlig over hvilke kvaler allverdens astrologer har hatt med å innpasse Margaret Thatcher i prototypen på en 'vekt', som doven og ubesluttet. Og morer seg over gjenvordighetene for de 5% av jordens befolkning som plutselig er blitt 'slangebærere', og for hvem astrologene ikke har diktet opp noen personlige egenskaper.

Astronomenes dokumentasjon for at virkelighetens stjernehimmel faktisk ser annerledes ut enn astrologenes,

har tydeligvis gjort inntrykk på mange menige briter.

KILDER: Div. aviser, og Para-Nyt nr. 1/95 med artikkel fra Politiken for 14. januar 1995.
Noe forkortet - Red.

UVITENHETENS DIKTATUR?

FRA REDAKSJONEN - forts. fra side 3

---

vurdere når de vitenskapelige begrunnelser er feilaktige eller irrelevante. Naturfagene er en forutsetning for demokrati. De rommer spørsmål som vi må ta stilling til daglig (geneteknologi, fostervannsdagnostikk, prøverørsbarn, nitrogenutslipp, katalysatorer, sur nedbør, skogsdød osv.)

Sjøberg har en rekke eksempler på hvordan fraværet av kunnskap leder til manglende kritisk holdning til informasjon som formidles i samfunnet. - Både Aftenposten og Arbeiderbladet har nylig hatt kronikker om demografi og befolkningsvekst, som forøvrig også ble tatt opp i "Ukeslutt". En biolog hadde benyttet seg av en matematisk modell for å predike at befolkningsveksten i årene fremover går mot uendelig. Disse tallene var helt absurde. Med enkel grunnskolematematikk ville man kunne avsløre modellen. Likevel fikk dette "funnet" bred spalteplass i aviser og radio.

Et annet eksempel er journalisten som skrev om at flytende oksygen nå skulle bli gjort tilgjengelig i kapselform, slik at man skulle kunne spise ekstra doser frisk oksygen i en ellers forurenset hverdag. Hadde journalisten og avisens redaksjon hatt et visst minste-mål av innsikt i naturvitenskapelig kunnskap, ville dette aldri ha kommet på trykk. (Oksygen blir først flytende ved nærmere minus 200 grader og hører hjemme i lungene, ikke i magen.)

Og hadde f.eks. Legeforeningen og BT fulgt med i skeptikerlitteraturen, ville de ha visst at såvel "jordstråling" som "ønskekvist" har vært tilbakevist med vitenskapelige metoder igjen og igjen, i land etter land.
(Forts. s. 27)

KORT FORTALT..

Satans øye

En historie fra USA viser hvor fatal den såkalte 'irisdiagnostikken' kan være. Det fortelles at en amerikaner skar ut sitt høyre øye da han oppdaget et pentagram i øyet som kunne utlegges i relasjon til satanismen. Dette satans øye ble derfor fluksens fjernet og skyllet ut i toalettet.

(Para-Nyt 1/95, fra BT, 20.1.95.)

Hvem kommer først?

"Hengivne kjæledyrseiere kan snart se frem til et liv med yndlingsdyret etter døden. Maggie Anable, den britiske eieren av dyrekirkegård og krematorium, vil i tiden fremover arrangere begravelser av avdøde kjæledyr og deres respektive eiere samtidig. Hvis hun for lov av myndighetene."

(Notis i Jyske Vestkysten den 28.12.94, bragt i Para-Nyt 1/95, med følgende kommentar:

Hvilke perspektiver! Hvis f.eks. en hund blir kjørt ned og dør av det, så skal eieren hentes på bopelen og begraves sammen med hunden! På den måten blir det ikke innløst særlig mange hundetegn i fremtiden. Man må håpe at de britiske myndigheter kan lese mellom linjene.

Statsstøttet heks

I hvilket europeisk land bedrives hekseri med statsstøtte? Riktig gjettet: Sverige. I en nedlagt landhandel i byen Långlöt på Öland bedriver den 22-årige heksen Ulrika Hävre sine magiske kunster med hjelp av et startbidrag fra arbeidsformidlingen i Borgholm.

Til avisen Arbetet (12.1.95) fortalte Hävre at hun

har vært heks så lenge hun kan minnes. Noen vanskeligheter med å få startet opp arbeidet har hun ikke hatt, men hun hadde fått avslag fra Kvinnliga Förtaksfonden. "De syntes at det var for annerledes."

Eller var de kanskje vanskelige å forhekse enn arbeidsformidlingen?

(Folkvett, 1/95)

Astrologi i Kreml?

Dagens nyheter (9.2.95) rapporterer om en artikkel i den russiske dagsavisen Komsomolskaja Pravda. Ifølge denne skal Jeltsins sikkerhetstjeneste ha tilgang til et helt team av astrologer. Det er deres råd som gjør at Jeltsin så ofte innstiller reiser og opp-tredener. Samme kilder hevder også at spiritistiske seanser nylig har vært arrangert i Kreml.

(Ibid)

En himmel full av sprit

Britiske astronomer har funnet en tåkesky av ren alkohol i verdensrommet, men den er litt langt borte. Den ligger 10.000 lysår unna og vil derfor ikke være tilgjengelig..

Det er tre britiske astronomer fra Kent og Manchester som har funnet alkoholtåka ved å studere verdensrommet gjennom James Clerk Maxwells sterke teleskop på Hawaii. De har studert en nyformet stjerne, G34.3, som ligger i stjernebildet Aquila. Varmen fra den nye stjernen produserer alkohol forttere enn alle verdens bryggerier og brennerier tilsammen, og i helt astronomiske mengder...

(Dagbladet)

For noen år siden uttalte en fremtredende norsk UFO-log at den såkalte røde flekk på Jupiter kunne være Den Hellige Stad, som man leser om i Bibelen.

Noen vil kanskje mene at de britiske astronomene nå har funnet selve himmelen..... eller kan det snarere være helvete?

Derom vil nok meningene være delte...

- Red.

"MARS-EFFEKTEN" FORKLART

På 1950-tallet gjorde franskmannen Michel Gauquelin (død 1991) store statistiske undersøkelser for å prøve astrologien. Han fikk ingen som helst støtte for de tradisjonelle astrologiske forestillingene. Derimot fant at mennesker "født i" visse konstellasjoner var overrepresentert i visse yrkesgrupper. Forbindelsene var små, dvs. overrepresentasjonen var liten. Men siden gruppene var store ble likevel den statistiske signifikansen høy.

Den mest kjente av disse sammenhengene er Mars-effekten: Hos meget fremgangsrike idrettsmenn var det noe vanligere enn hos andre mennesker at Mars sto i øst eller i zenit ved fødselsøyeblikket. Mars-effekten har fått meget stor oppmerksomhet, og er ofte (helt feilaktig) blitt fremstilt som en støtte for den gjengse astrologien.

Ved en konferanse i Belgia i september presenterte man resultatene av en uavhengig undersøkelse av Mars-effekten. Fødselsdata hos 1066 franske idrettsmenn og hos en kontrollgruppe på 85820 var analysert. Man fant ingen spor av Mars-effekten.

Hvor fikk da Gauquelin sin Mars-effekt fra? De fleste skeptikere har nøyedt seg med å vise til at effekten kan være en ren slumpeffekt. Ved samme konferanse la Jan W. Nienhuys fra Holland frem et materiale som gjør at vi bør revidere vår oppfatning. Forklaringen er nemlig en **skrivefeil** i Gauquelins materiale.

Ettersom utvalget i den nye franske undersøkelsen overlappet utvalget i Gauquelins opprinnelige studie foretok man en gjennomgang av de overlappende navnene. Det viste seg da at det forekom en del feilaktige fødselsdata i Gauquelins materiale. Disse kunne forklares med skrivefeil, utilstrekkelige undersøkelser

etc. Guaquelin hadde også forsøkt å korrigere slike feil. Problemet var imidlertid at hans korrigeringer var selektive. Feil som stridde mot hans hypotese var blitt korrigert, mens slike som bekreftet hypotesen fikk derimot stå uforandret.

Lærdom: I et stort statistisk materiale kan selv små skjevheter føre til statistisk signifikante effekter. Å oppdage skjevhetene i ettertid er ofte vanskelig og meget tidkrevende.

(Der Skeptiker, 4/94, Folkvett 1/95.)

Mars-effekten er ofte blitt vist til også i Norge av astrologisk troende, som bevis for troen, og en kalddusj for skeptikerne... Red.

DEN NORSKE KVAKSALVERLOVEN OG MARKEDSFØRINGSLOVEN

I forrige nummer viste vi til en annonse for homeopati i telefonkatalogen og div. offisielle instansers reaksjon på anmeldelsen av annonsen.

FORBRUKEROMBUDTES FORKLARING

Kvaksalverlovens paragraf 2 er spesiellov for markedsføring av medisinske tjenester. Det heter i lovens paragraf 2: "Avertering eller reklame som er overdreven eller misvisende, eller som angår noen virksomhet som strider mot denne lov, er forbudt."

Forbrukerombudet (FO) peker i brev til NIVFO på at når det finnes både en spesiell og generell lov som dekker det samme området, vil spesialloven ifølge norsk rett ha forrang foran generell lov. Av den grunn har ikke FO funnet det hensiktsmessig å behandle saken ut fra markedsføringsloven. Dette er fullt ut forståelig,

og når FO sendte saken fra NIVFO videre til Fylkeslegen og Statens Helsetilsyn, var det fordi FO regnet med at NIVFO klaget på Fylkeslegens bedømmelse av saken. Også høyst forståelig.

SAKEN TILBAKE TIL FYLKESLEGEN

Den 14. april sende NIVFO saken tilbake til Fylkeslegen med spesiell henvisning til de momenter som er nevnt foran.

Denne gangen legger NIVFO ved en oppsummering av vitenskapelige fakta om homeopati, og minner om den "presedens" som vil bli skapt dersom homeopater gis lov til i annonser å påstå at rent vann eller rent melkesukker er en effektiv medisin mot en rekke lidelser. Da må også andre få lov til å rykke inn slike annonser, så lenge kjemiske analyser vil vise at partenes preparater inneholder nøyaktig det samme.

NIVFO ber også om å få vite følgende:

* Har homeopatene i Norge noensinne blitt avkrevet beviser for behandlingseffekt?

* Har norske helsemyndigheter noensinne undersøkt innholdet i homeopatisk "medisin", og i så fall påvist komponenter i tillegg til fortynningsmidlene?

Kopi av NIVFOs brev med bilag er sendt Statens Helse-tilsyn.

Vi regner med å kunne fortsette denne 'føljetongen' i neste nummer.

- Red.

ET ÅPENT SINN...

I forbindelse med partiformann Thorbjørn Jaglands ønske om en okkult tilnærming til helsepleien har det i ulike kommentarer fra tilhengere av pseudo-vitenskap vært påpekt viktigheten av et åpent sinn..

JA, men h v o r åpent og h v o r lenge?

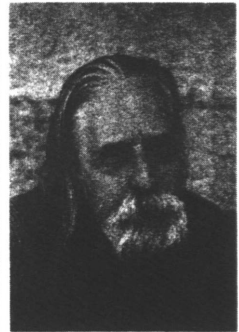
Til hjernemassen renner ut??

KS

DET KJÆRLIGHETSFULLE RISET - NY BANEBRYTENDE OPPDAGELSE INNEN ALTERNATIV TERAPI ??

I det svenske livssynsbladet 'Sökaren' nr. 5/93 kan man lese om Hans Scheike og hans fire kvinner på Bågengården i Kopparberg, også kalt "sexsekten". Artikkelforfatteren, Sökarens redaktør, fremholder at disse personene ble utpekt av massemediene som forbryterske og uhyggelige. De er blitt dømt av tingsretten og deretter av hovrätten. Hans satt tre år i fengsel, kvinnene noen måneder. Redaktøren tviler på at dette var rettferdige dommer og mener at de er verd respekt i stedet.

Hans Scheike er en særpreget personlighet; 69 år, med langt hår og profetskjegg. Han sier at han aldri har trivdes på skolen og at han aldri kunne tilpasse seg arbeidet på et kontor. Men så oppdaget han noe som fascinerte ham, nemlig "grafologien". (En forlengst avslørt pseudovitenskap, tidligere omtalt i NIB - Red.) På egen hånd lærte han seg hvordan man tyder håndskrifter, og startet i 30-årsalderen kurser i grafologi. 95% av deltakerne var kvinner. Etter "analysen" ble det ofte til at man fortsatte med en slags "samtaletterapi; man pratet om seg selv og sine liv. Og Hans lærte seg på denne måten mye om kvinner. Men så kom de ikke lenger med samtalene, de kjørte seg fast.

Hans Scheike

Da var det at Hans begynte å lure på om ikke en klask på baken kunne virke forløsende! Allerede som tenåring hadde han fundert og fantasert omkring dette med å rise jenter og kvinner.

En del unge kvinner på kursene hans hadde også lest om "primalskriket", og det ble til at kvinnene ønsket å prøve teorien om riset. Hans startet med 5-6 kvinner, og de opplevde riset som veldig befriende. De følte seg mye sterkere, friere og mer harmoniske etter omgangen. Og de kom tilbake og ville ha mer ris. Dette var på midten av 1970-tallet. Hans ble risterapeut - den eneste i Sverige. (Ligger Norge etter på dette området? - Red.)

Artikkelen fortsetter med å omtale hver enkelt av Hans' kvinner: Therese, Brita, Agneta og Helene. Therese forteller om sine problemer, nevroses og hemninger. Men så kom Hans med riset og det gjorde susen, får vi vite. Hun driver nå en kafe om sommeren, og sysler med litt astrologi ved siden av. Hans ble den reddende engel; han kunne se på håndskriften hva som skulle til.

En arbeidskamerat av Brita, som var kontorsjef og siden ble prest, fortalte henne om en mann som hadde fått henne på rett kjøll i livet. - Han gir meg sågar ris på baken! sa hun. På den tiden var hun opptatt av primalskriket. Og så traff hun altså Hans. Og så ble det ris på blanke baken. Et nytt liv var begynt og hun gikk dansende hjem.

Agneta har en tilsvarende historie å berette. Hun arbeidet på Tallmogården da Hans kom dit for å snakke om grafologi. Deretter fulgte 'samtalerapi' i Stockholm. Da de ikke kom lenger på denne måten forkynte Hans: - Av med buksene, nå skal det bli ris på baken! Hun følte seg deretter som et nyfødt barn, forteller hun.

- Hvis du skal la din kvinne smake riset må du like henne, forklarer Hans. - Det er absolutt nødvendig. Om du ikke bryr deg om henne skal du ikke gi henne ris.

Intervjueren lurer på om det ikke gjør vondt å få ris på baken. - Jo, naturligvis, svarer Hans.

- Det gjør vondt rent kroppslig. Det svir, men det skader ikke. Når du gir en kvinne ris på baken, gjør du henne godt i hennes indre og vondt på hennes ytre, på den del av hennes ytre som tåler en del - bakparten.

Hans forteller at han hittil har riset ca. nitti kvinner. Riset har han svinget omtrent 4.500 ganger.

Hver og en av de fire kvinnene betrakter Hans som sin mann. De har seksuelle relasjoner til ham, om ikke særlig ofte. - Mer kvalitet enn kvantitet, sier en av kvinnene.

For å gjøre en lang historie kort: Dette innslaget ble likevel for mye selv for lesere vant med det bisarre. I nr. 6/93 fremgår det at et titalls lesere har reagert kraftig på dette stoffet. Ansvarlig utgiver går ut og beklager. En av leserne mener at bladet med dette har brukt opp sin troverdighetskvote og at skaden kanskje er uopprettelig.

Hans Scheike er forøvrig dømt for mishandling, grov mishandling, seksuell tvang og overgrep mot barn, for å nevne det viktigste.

Red.

*****

H E L S E H U M B U G :

Er du spesielt interessert i helsehumbug/kvaksalveri?

Skriv da til.

NATIONAL COUNCIL AGAINST HEALT FRAUD
P.O. Box 1276,
Loma Linda
CA 92354 USA

etter nærmere opplysninger om abonnement på tids-
skrift etc.

Her får man regelmessig informasjon fra noen av verdens
fremste eksperter på dette området.

- KS

PARAPSYKOLOGISKE UFOER I HESSDALEN?

Ifølge årsberetning fra Norsk Parapsykologisk Selskap i Oslo, har det i gjennomsnitt vært ca. 50 medlemmer på møtene.

Den 16. februar opptrådte UFO-misjonæren Erling Strand med "Prosjekt Hessdalen", møte om UFO-fenomener, ledsaget av video og lysbilder. Etterpå interessant diskusjon, heter det.

Mon tro om ikke en slik diskusjon ville ha vært enda mer interessant hvis noen spurte denne UFO-predikanten om han har hørt om jonelekkasje fra malmgruver, dalvind og luftnivåer. En person som stadig markedsfører seg selv som "rent vitenskapelig opptatt av disse fenomenene", burde nok tilstrebe et visst samsvar mellom ord og gjerning.

Den 20.10.94 hadde selskapet besøk av en Daniel Benor, som kunne fortelle om erfaringer "Doctor - Healer Network" i England. Og med en innledning av lege Stig Bruset. En av de som er blitt mediekjendis som følge av sin velvilje overfor kvakksalveri.

Ellers ser man at møtene har befattet seg med spøkelser, nær-døden-opplevelser, reinkarnasjon og Gry Jannicke Jarlum med sine reiser i flygende tallerkener ("UFO-kontakt" og etterfølgende automat-skrift.) Dette møtet fant sted nøyaktig en måned etter ufolog Strands opptreden. Men det forlyder intet om hvorvidt den tallerkenreisende kan kaste lys over de "fremmedes" åpenbaringer i Hessdalen.

HVORFOR LAGET GUD RISKAKER ?

* Av Bernard J Leikind *

Komar den store, en skjegget figur med tønnebryst og blink i øyet, sto foran sitt nysgjerrige publikum på California-universitetet, iført sitt swamikostyme: turban, bluse, sekkebukser og sandaler. Ved siden av ham sto en seng med spikere: hundrevis av firetommer lange galvaniserte nagler. En elev kastet en melon opp i luften. Spikerne sank dypt inn i fruktkjøttet da den landet. Komar tok av seg blusen og rullet seg bakover på ryggen ned på spikermadrassen. Ville han lide samme skjebne som frukten?

Nei! Det lot til å bli verre, for nå steg to elever opp på brystet hans og hoppet, og deretter satte seks elever seg på Komar. "Sitt nå ikke der for lenge," sa han. Var det fordi naglene langsomt var i ferd med å trenge seg inn i kroppen på ham? Nei! "Med all denne tyngden mot meg kan jeg ikke puste," forklarte han.

Hvem var så denne mektige mannen? Hvordan kunne han tåle denne utrolige påkjenningen? Disse spørsmålene ble stilt som tema i et TV-program på ABC television, USA i februar 1995. Produsentene hadde bedt CSICOPs Bernard J. Leikind (1) om å forklare hemmeligheten.

Hva sier så Komar selv? "Vi er alle en smule mentalt tilbakestående," sa han. "Jeg vil at folk skal forstå at de fleste av oss ikke bruker vår totale mentale kapasitet." Hvor hadde han lært disse forbløffende tingene? Hadde han studert hos en guru, eller trenet seg opp gjennom år? Nei, han ganske enkelt forsøkte det en dag og fant at han kunne gjøre det. Måtte han sette seg i trance eller endret sinnstilstand for å kunne holde ut smertene eller beskytte kroppen mot skader? Nei. Komar forklarte at han ikke befant seg i noen spesiell tilstand, og at

dette er noe alle kan gjøre; det er intet mystisk eller paranormalt ved det.

Hvem er så Komar den store? Han er Vernon Craig, en sjarmerende, selv-lært 60-åring fra Ohio. Han har vært interessert i "ånd-over-materie" helt siden barndommen. Han tok til slutt navnet Komar den store og klarte etter hvert større påkjenninger. Guinness rekord-bok listet ham for ildgang og spikermadrass.

Bernard J. Leikind forteller at selv om han påtok seg å gjøre nummeret med spikermadrassen, ville TV-produsenten ha en kontrast mellom utføreren og forklareren. Som fysikk-lærer hadde Leikind gjort dette "stunt"-nummeret tidligere, men da var spikerne i madrassen plassert bare en halv tomme fra hverandre. På Komars madrass var spikerne plassert to tommer fra hverandre, noe som innebærer at hver spiker ville presse mot kroppen med 16 ganger større styrke. Og nettopp her er vi fremme ved løsningen på spikermadrassen: stuntmannens vekt er fordelt på alle spikerne som presser mot kroppen hans. Med tilstrekkelig mange spikere vil en enkelt spiker ikke ha stort nok press til å trenge inn i kroppen. Og så er det viktig å sjekke at ingen spiker stikker opp over de andre.

Siden Komar har uttalt at tro er det eneste som skal til som hjelpemiddel, bestemte jeg meg for å teste den mentale kraften hos ballonger, sier Leikind. - Jeg laget fire mini-spikermadrasser med én, fire, ni og seksten spikere. Planen var å la en ballong hvile på hver madrass med øket trykk til den sprakk. Trykket ville jeg få i stand ved å drysse sukker i en skål som sto på hver ballong. Kanskje ville jeg finne en ballong som trodde.

Selv for et kort innslag krever TV mange gjentakelser av en episode for å få lys og lyd korrekt, med oversiktsbilde, ballongene som presser mot naglene, dryssingen av sukker, hoppet når ballongen sprekker osv., helt til man utfører det man skal uten nøling. Hver lille spikermadrass hadde sin egen farve på ballongene, slik at den endelig sammenhengende sekvensen for seerne ville fortone seg som en enkelt kjede av begivenheter.

Av en eller annen grunn eksploderte de grønne >>>

ballongene på den enslige spikeren straks skålen ble satt på dem. Grønt må være en mentalt vek farge. De gule ballongene på fire-spikersmadrassen mottok ca. ett pund sukker før de sprakk. På ni-spikersmadrassen utviste de rosa ballongene stor trossstyrke ved å holde ut hele to pund med sukker før det smalt. Fiolett, en ren Einstein i farge, holdt ut en skål med nesten fire pund sukker, og kolapset ikke selv da spissen på 16 spikere presset mot ballongenes sarte hud. Leikind: "Jeg rapporterte resultatene av denne BBQ-testen (Balloon Belief Quotient) i min bok The Balloon Curve. Verden vil forbløffes over den oppsiktsvekkende oppdagelsen at farven på en ballong fastsetter dens mentale styrke.

Komar lot seg også bli slått med en slegge motbrystet, dvs. at man med en slegge knuste ting som var plassert på brystet, så som stenplater, brødsriver etc. Til dette sier Leikind: "For å forklare slegge-effekten benyttet jeg egg, riskaker og en krukke med gelé. Mange har lurt på hvorfor riskaker. Her er svaret: Bruk dem som cinder-klumper. Først slapp jeg gelekrukken ned på fire ubeskyttede egg. Skallene sprakk og eggehvite og eggeplomme skvatt omkring. Så slapp jeg gelekrukken ned på fire egg beskyttet av to riskaker. Puffet ris seilte omkring i luften, men eggene gikk ikke i stykker. Riskakene sørget for å fordele trykket fra krukken likt på hvert egg, beskytte eggene mot skarpe kanter og forlenget tiden for trykket mot skallet. På samme måten beskyttet hellene eller flisene Komar mot trykket fra sleggen.

Dette er forklaringen, men jeg tror stadig at Komar er en tøff fyr.

(Kilde: Skeptic nr. 2/95.)

-
- (1) Bernard J. Leikind er fysiker og foreleser ved UCLA. Han var den første som sto frem og forklarte de mekanismene som gjør det mulig å gå barfotet på glødende kull. Leikind er medlem av CSICOP.

- Red.

UVITENHETENS DIKTATUR?

FRA REDAKSJONEN, FORTS. FRA SIDE 14

år etter år, slik at det ville være desto mer meningsløst for denne kommunelegen å fortsette "forskningen" i Gloppen.

En av mange uheldige sider ved denne begeistringen for det irrasjonelle og motviljen mot vitenskapelig basert kunnskap på visse områder fra massemediers side er naturligvis at den snyter folk for viktige opplysninger. Mer sekundært ser man at mange av de ellers få fagfolkene som gjerne ville ha tatt ansvar for folkeopplysningen innen sitt fag, vegrer seg - nettopp som følge av mediernes utilslørte motvilje mot slik folkeopplysning, samt følgene av å stikke hånden i et hvepsebol.

ARBEIDERPARTIETS LEDER ANBEFALER AKUPUNKTUR OG HOMEOPATI
I partilederens tale til landsmøtet i Det norske Arbeiderparti den 11. februar 1995 sa Thorbjørn Jagland:

"Den nye vitenskapelige tenkemåte som ser på naturen og mennesket som en dynamisk organisme, bør føre til at helsepolitikken får et tillegg. Til nå har vi sett på mennesket som en maskin. Vi reparerer de ulike delene når de er svake eller defekte ved inngrep eller medisiner. Dette er bra, men spørsmålet er om det blir drevet for langt slik at vi får den motsatte effekt. Det kan tyde på at den omfattende bruken av antibiotika fører til at det oppstår nye og farlige bakterier som er resistente. Burde vi ikke i større grad lære av og ta i bruk deler av den alternative medisinen som akupunktur og homeopati som tar utgangspunkt i at mennesket er en helhet og at det gjelder å hjelpe det til selv å takle sykdommer. Merkelig nok bygger jo den alternative medisinen på det nye synet der kropp og sjel henger sammen. Kanskje hadde vårt helsevesen hatt mye å tjene på at legene ble stimulert til å ta i bruk slike metoder."

29/5-95

TATT OPP I LEGEFORENINGENS TIDSSKRIFT

Det er ikke ofte at uttalelser fra politikere blir tatt opp på lederplass der, men dette er er så grovt og rystende at kommentarer er nødvendig. Jaglands beskrivelser bygger på alvorlige misforståelser. Det er selv sagt meget bekymringsfullt at lederen for landets største parti tror at legene ser på mennesket som en maskin. Legeforeningens representanter Magne Nylenna og Knut Eldjarn kommenterer saken på en helt relevant og belysende måte, selv om mange vil mene at innleggende burde vært krassere formulert.

Men hvespebolet ble rammet, og ut kommer bl.a. et par homeopater og en kvinnelig journalist i Dagbladet.

Det burde vel være overflødig å tilføye at det er økonomiske bevilgninger helsevesenet trenger, ikke mer kvakksalveri og tilbakevending til tidligere tiders overtro og magi. Offentlig godkjenning av denslags i vår tid viser klart at myndighetene ikke tar sitt ansvar for forbrukervern alvorlig. Hva forresten med bruk av "ønskevist" i Nordsjøen for å lete etter nye oljefelter?

JAGLAND VAR IKKE FØRST UTE

I forrige nr. av NIB nevnte vi pyramidehatten (s. 28.) For en ti års tid siden skrev undertegnede i Adresseavisen om denne typen alternativ terapi, og fremholdt at hvis man kunne få folk til å gjøre mer utstrakt bruk av pyramidehatten, ville det kanskje kunne redusere helsekøene.

Etter partiformann Jaglands utspill bør dette spørsmålet tas opp igjen og Jagland kunne da gjøre en innsats for folkehelsen ved å gå foran med et godt eksempel: iføre seg pyramidehatten hver morgen ved frokostbordet, snu pullen etter 'biorytmene', for så å sette pyramidehatten i produksjon. Dette ville i sin tur gi nye arbeidsplasser - om det da ikke skulle gå for sterkt ut over arbeidsplassene i det tradisjonelle helsestellet.

Om ikke pyramidehatten kan virke komisk? Vi tror ikke det. - ikke Napoleons-modelhen!